

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 90/2010-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť H. R., H., zastúpenej advokátom JUDr. J. G., T., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na „*súdnu a inú právnu ochranu*“ podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5 Co 136/2008 zo 4. marca 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť H. R. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júna 2009 doručená sťažnosť H. R., H. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na „*súdnu a inú právnu ochranu*“ podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane

ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 136/2008 zo 4. marca 2009.

Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľke Okresným súdom Komárno rozsudkom č. k. 9 C 250/2005-175 z 31. marca 2008 bolo čiastočne vyhovené jej návrhu na uloženie povinnosti odporcovi (M. H. – H., za účasti vedľajšieho účastníka – A. – S.) zaplatiť z titulu náhrady škody v celkovej sume 519 000 Sk na základe nárokov z dopravnej nehody, ktorá sa stala 12. septembra 2003. Tento súd z uplatňovanej celkovej sumy 855 372 Sk považoval za preukázanú sumu vo výške 519 000 Sk, preto návrh vo zvyšku zamietol a návrh na zaplatenie sumy 17 172 Sk zastavil. Účastníkom náhradu trov konania nepriznal. Krajský súd toto rozhodnutie potvrdil, sťažovateľke nepriznal náhradu trov konania, nepriznal ju ani odporcovi a vedľajšiemu účastníkovi.

Sťažovateľka uviedla, že názor krajského súdu považuje za rozporný so základnými právami, ktorý nerešpektuje súčasnú ekonomickú situáciu a spoločenské pomery vo vzťahu k nej, keď z nej robí osobu, ktorá nemá záujem o prácu. Pritom pracovala sezónne, a to len preto, že zamestnávateľ ju nemohol zamestnať natrvalo. Ďalej uviedla, že „dávať za vinu jej celkovú ekonomickú situáciu v spoločnosti nezodpovedá zákonným požiadavkám na spravodlivé súdne konanie a na jej súdnu ochranu vyplývajúcu z Ústavy SR“, a preto žiadala, aby ústavný súd vo veci vydal tento nález:

„Rozsudkom Krajského súdu v Nitre č.k. 5 Co 136/2008-202 zo dňa 4.3.2009 došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu (aj porušenie článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd) a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 5 Co 136/2008-202 zo dňa 4.3.2009 sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 136/2008 došlo k porušeniu jej základného práva na „*súdnu a inú právnu ochranu*“, základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 18/02 a v ňom citovaná judikatúra).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený skúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Z obsahu sťažnosti vyplývalo, že sťažovateľka namietala porušenie základného práva na „*súdnu a inú právnu ochranu*“ napadnutým rozsudkom krajského súdu, pričom podstata námietok spočívala v tvrdení, že krajský súd dospel k nesprávnym právnym záverom, ktoré boli založené na nedostatočne vyhodnotenom skutkovom stave.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva:

„Náhrada za vytrpené bolesti predstavuje náhradu za imateriálnu ujmu vzniklú pri škode na zdraví. Jej cieľom je poskytnutím peňažných prostriedkov vyvážiť, prípadne

zmierniť bolesti pri samotnom odškodnení zdravia, pri liečení, resp. pri odstraňovaní následkov poškodenia (pri rehabilitácii). Náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia predstavuje náhradu za preukázateľne nepriaznivé následky, ktoré trvalo a výrazným spôsobom sťažujú poškodenému uplatnenie v osobnom živote, či iných sférach jeho života, prípadne pri výkone povolania. Oba nároky sú nárokmi samostatnými v tom zmysle, že priznanie nároku na bolestné nieje podmienené priznaním nároku za sťaženie spoločenského uplatnenia, a naopak.

Navrhovateľka sa podaným návrhom domáhala titulom bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia zaplattenia sumy 840.000,- Sk ako 70 násobku bodového ohodnotenia, pričom neuviedla, akej sumy sa domáha z titulu bolestného a akej z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia. V priebehu konania, na pojednávaní dňa 29.5.2006 navrhovateľka uviedla, že predbežne si uplatňuje 10-násobok bolestného a 25-násobok sťaženia spoločenského uplatnenia. V písomnom podaní zo dňa 24.9.2006 navrhovateľka návrh upresnila a uviedla, že sa domáha zaplattenia 6-násobku bolestného a 25-násobku sťaženia spoločenského uplatnenia, na čom zotrvala aj po vypracovaní znaleckého posudku.

Súd do konania pribral znalca MUDr. L. V., ktorého úlohou bolo okrem iného uviesť, či u navrhovateľky boli naplnené dôvody zvýšenia bolestného podľa § 6 ods. 2 Vyhl. č. 32/1965 Zb.. Znalec v znaleckom posudku stanovil bolestné v počte bodov 670 (592,5 b. + 42,5 b. + 35 b.) a sťaženie spoločenského uplatnenia 830 bodov... K zvýšeniu bodového ohodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia uviedol, že ho považoval za opodstatnené, lebo navrhovateľka bude trvalými následkami dopravného úrazu stigmatizovaná celý život. Vyhláška č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia umožňuje podľa § 6 ods. 2 zvýšiť sumu zodpovedajúcu základnému počtu bodov zistenému lekárom až na dvojnásobok, avšak len u sťaženia spoločenského uplatnenia. Podľa ustálenej súdnej praxe predpokladom primeraného zvýšenia čiastky zodpovedajúcej základnému počtu bodov zistenému lekárom je existencia takých skutočností, ktoré umožňujú záver, že obmedzenie poškodeného nemožno vyjadriť len základným odškodnením za bolesť alebo sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré už samo predstavuje náhradu za preukázateľné nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného a pre uspokojovanie a plnenie jeho životných a spoločenských potrieb a úloh. Súd však môže v zmysle ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky v prípadoch hodných osobitného zreteľa

primerane zvýšiť aj odškodnenie bolesti, aj odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Primerané zvýšenie nad stanovené najvyššie výmery odškodnenia v zmysle ustanovenia § 7 ods. 3 Vyhl. č. 32/1965 Zb. však prichádza do úvahy úplne výnimočne v prípadoch hodných mimoriadneho zreteľa, kedy kultúrne, športové, či iné zapojenie poškodeného pred úrazom bolo na vysokej úrovni a mimoriadne...

Odvolaací súd, vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania považoval súdom prvého stupňa priznané navýšenie bodového ohodnotenia bolestného o 557,5 bodu za správne, preto rozsudok súdu prvého stupňa v časti, ktorým vo zvyšku návrh na zvýšenie bolestného zamietol, ako vecne správny potvrdil. Za správne považoval odvolací súd aj zvýšenie základného bodového ohodnotenia za sťaženie spoločenského uplatnenia súdom podľa § 7 ods. 3 vyhlášky na 10-násobok základného bodového ohodnotenia, preto rozsudok súdu prvého stupňa aj v napadnutej zamietajúcej časti týkajúcej sa sťaženia spoločenského uplatnenia ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil. Vzhľadom k charakteru poranení navrhovateľky po dopravnej nehode, ako aj jej následkov a spôsobu života navrhovateľky pred dopravnou nehodou a po dopravnej nehode považoval okolnosti hodné osobitného zreteľa súdom za citlivo a správne posúdené a rozhodnutie súdu prvého tak v časti bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia za správne.

Okrem zvýšenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia sa navrhovateľka podaným návrhom domáhala aj uloženia povinnosti odporcovi platiť jej 3.500,- Sk mesačne. Navrhovateľka podala odvolanie aj v tejto časti, preto aj posúdenie tohto nároku navrhovateľky bolo predmetom odvolacieho konania.

Podľa § 447 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného v čase vzniku škody náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo pri invalidite je rozdiel medzi priemerným zárobkom pred poškodením a zárobkom dosahovaným po poškodení s pripočítaním prípadného invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného dôchodku.

Strata na zárobku je v zmysle ustanovenia § 445 a nasl. Občianskeho zákonníka pojem širší ako strata na mzde alebo inom pracovnom príjme. Uvedené zákonné ustanovenie neviaže poskytovanie náhrady za stratu na zárobku z dôvodu občianskoprávnej zodpovednosti za škodu na zdraví na trvanie zárobkovej pracovnej činnosti poškodeného. Náhradu za stratu na zárobku možno poskytnúť i za takú dobu, počas ktorej sa zárobková činnosť iba predpokladala, resp. predpokladá a ktorá by sa, nebyť úrazu a poškodenia

zdravia z neho vyplývajúceho, začala vykonávať neskôr. Nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti má poškodený aj v prípade, ak v čase vzniku škody nebol zamestnaný a nedosahoval žiadny zárobok, resp. iný príjem, nahradzujúci zárobok, ale poberal len podporu v nezamestnanosti. Poškodený v takomto prípade musí preukázať, že po skončení pracovnej neschopnosti sa chcel stať osobou zárobkovo činnou, k čomu nedošlo len v dôsledku poškodenia jeho zdravia (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo 32/02).

Keďže z vykonaného dokazovania vyplýva, že navrhovateľka ešte pred dopravnou nehodou pracovný pomer ukončila, každoročne pracovala len sezónne a brigádnicke si privyrábala, v budúcnosti sa nepripravovala na podnikanie, nepreukázala, že by sa chcela stať osobou zárobkovo činnou, ani nepoberala podporu v nezamestnanosti, nárok navrhovateľky je nedôvodný a zamietajúce rozhodnutie súdu prvého stupňa v tejto časti je vecne správne, preto ho odvolací súd aj v tejto časti podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správne potvrdil.“

Podľa názoru ústavného súdu uvedený postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho názoru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa so skutkovým hodnotením a následne s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom skutkových omylov a právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekomformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného

súdu predmetný právny výklad krajským súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

Ústavný súd preto rozhodol o odmietnutí sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2010